

Motion till riksdagen 2023/24:2894

av **Magdalena Andersson m.fl. (S)**

med anledning av prop. 2023/24:100 2024 års ekonomiska vårproposition

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Inledning.....	3
Det ekonomiska läget	3
Ett osäkert världsläge.....	5
Svenska hushåll pressas hårt.....	5
Svag tillväxt och fallande bostadsbyggande.....	6
En dyster arbetsmarknad.....	7
En nationell vårdkris.....	8
Inriktningen för den ekonomiska politiken	9
Sverige behöver en politik som bottenar i verkligheten.....	10
Långsiktighet för sjukvården	10
Stabilitet för hushållen	10
Insatser för att stoppa nyrekryteringen och få stopp på gängvåldet här och nu.....	11
Handlingskraft för att skapa tillväxt och vända byggkrisen	12
Långsiktiga behov får inte skymmas av krisen.....	13
Ta tillbaka kontrollen över välfärden.....	13
Sverige ska vara tryggt.....	14
Ett nyindustrialiserat Sverige	15
Våra prioriteringar	16
Vi finansierar våra reformer	17
En vårbudget som tar ansvar för Sverige – våra åtgärder.....	18
Våra åtgärder 2024.....	18

Avvisade neddragningar och övrigt	19
Reformtabell	20

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som anförs i motionen.

Inledning

Sverige befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge. Vi är mitt i en lågkonjunktur och spås Europas lägsta tillväxt och arbetslösheten stiger. Även om inflationstakten nu mattas av pressas svenska hushåll hårt av det höga kostnadsläget. Skyhöga matpriser, räntor och hyror gräver hål i plånboken. För väldigt många svenskar är det mycket månad kvar när lönen ätits upp av kostnadsökningarna.

Regeringen och Sverigedemokraterna har skapat en akut sjukvårdskris genom att prioritera skattesänkningar för de allra rikaste över helt nödvändiga resurser till välfärden. Byggsektorn befinner sig i fritt fall och många blir av med jobben. Gängkriminaliteten äter sig in i samhället och hotar svenska familjers trygghet i vardagen.

I ett läge där Sverige blir fattigare och farligare behöver vi en politik som bottnar i verkligheten och ökar sammanhållningen i vårt land. En budget som står på svenska folkets sida och tar sig an de stora samhällsutmaningar vi står inför. Det kräver långsiktighet, stabilitet och kraftfulla åtgärder här och nu.

I Socialdemokraternas förslag till vårbudget sätter vi fokus på de stora samhällsproblemen som riskerar att splittra vårt land. Vi dubblar regeringens tillskott till sjukvården och ger besked om långsiktig finansiering. Vi gör en riktad satsning för att punktmarkera unga på glid och bryta nyrekryteringen till kriminella gäng. Vi avvisar regeringens nedskärningar på arbetsmarknadspolitiken, dubblar regeringens tillskott till skolan och skjuter till resurser för att alla barn ska få en meningsfull sommar, så att lovet inte blir en rekryteringsfest för gängen.

När Sverigedemokraterna och regeringen blundar för verkligheten visar vi socialdemokrater att det finns ett alternativ till SD-regeringens passivitet. Med de tillskott till skola, vård och omsorg som vi har föreslagit under mandatperioden hade vi inte befunnit oss i denna akuta kris. När Sverigedemokraterna och regeringen låter vanligt folk ta smällen av krisen förmår vi att prioritera. När SD-regeringen för en politik som splittrar samhället väljer vi sammanhållning.

Det här är en vårbudget som tar ansvar för Sverige.

Det ekonomiska läget

Sverige befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge. Vi är mitt i en lågkonjunktur och Sverige spås få Europas lägsta tillväxt under 2024. Arbetslösheten stiger och investeringstakten sjunker.

Svenska hushåll pressas av de höga priserna. Matpriserna har ökat, hyrorna har gått upp och räntekostnaderna har skjutit i höjden. I dag är priset för att leva i Sverige mer än 20 procent högre än 2021. Löneökningarna har inte hållit samma tempo och de som arbetar har sett tio år av reallöneökningar försvinna. Även om inflationstakten nu mattas av så är kostnaderna för hushållen fortfarande mycket betungande.

Samtidigt som priserna är höga så är ekonomin svag. Vi är nere i den djupaste delen av lågkonjunkturen och Sveriges tillväxt är låg. Det tuffa ekonomiska läget gör avtryck i folks vardag. Fler företag går i konkurs, varslen ökar och arbetslösheten beräknas stiga under året.

Sveriges ekonomiska utveckling är inte unik. Stora delar av världen kämpar fortfarande med effekterna av de senaste årens kriser. Under coronapandemin drabbades ekonomier runt om i världen av utbudschocker när globala värdekedjor stördes av nedstängningarna, samtidigt som regeringar och centralbanker försökte motverka en ekonomisk kollaps genom att bedriva en expansiv penning- och finanspolitik för att hålla upp efterfrågan.

Den socialdemokratiska regeringen genomförde en mängd reformer för att lotsa Sverige genom pandemin och under krisåren kompenserade vi välfärden tre gånger om för de uteblivna skatteintäkterna. Vi stöttade ekonomin med krispaket för småföretag, stöd till de som förlorade jobben och bidrag för jobb till unga; vi satsade på vården med stora budgettillskott för att minska smittspridningen, miljardbelopp till covidtestning, kostnadsfri vaccinering och krisstöd till vård- och omsorgspersonal och vi minskade smittspridningen genom att införa restriktioner, covidbevis och vaccinationsbevis. De här åtgärderna gjorde skillnad och hjälpte Sverige att ta sig igenom krisen.

Innan världens ekonomier hade hunnit återhämta sig från pandemin så inledde Ryssland sin fullskaliga invasion av Ukraina. Kriget är framför allt en humanitär katastrof som orsakar ett stort mänskligt lidande och utmanar den europeiska säkerhetsordningen. Men kriget har även fått effekter på den globala ekonomin. Rysslands agerande har drivit upp priserna på olja, gas och el runt om i Europa. I kölvattnet av ökade energipriser har priserna på livsmedel stigit och större delen av världen har kämpat med en bred inflationsuppgång. Geopolitiska konflikter fortsätter att vara en utmaning för den globala ekonomin. En eskalering av den fruktansvärda konflikt vi nu ser i Mellanöstern skulle ytterligare kunna påverka energipriser och global inflation.

Även om problemen vi möter inte är unika så är det tydligt att Sverige klarat sig osedvanligt dåligt genom krisen. Sverige har haft högre inflation än våra grannländer och euroområdet i stort och prognostiseras få EU:s lägsta tillväxt under 2024. Sverige har helt enkelt blivit sämst i klassen.

Hur Sverige klarar sig igenom lågkonjunkturen beror på vilken politik som förs. Svenska verkstadsföretag har hittills klarat krisen bra och exporten har varit stark. Nu står vi inför en betydande nyindustrialisering som, om vi tar vara på möjligheten, skulle innebära nya jobb och ökad tillväxt. De nya industriprojekten kommer att ge oss fler elektriker, montörer och byggarbetare. Vi behöver bygga ut samhället i alla de orter där industrin etableras, med fler bostäder och en starkare välfärd. Det finns stora möjligheter till en stark ekonomisk framtid för Sverige, om politiken förmår att tillvarata de chanser som ges.

Det är också möjligt att minimera den negativa påverkan från den sviktande ekonomin här och nu. Vi kan ge krisande sektorer nya verktyg så att verksamheten kan fortgå och arbetslösheten dämpas, ge pengar till kommuner och regioner så att de kan upprätthålla en hög nivå på välfärden och stoppa varsel och nedskärningar samt stötta hushållen så att de mest utsatta familjerna klarar sig igenom kostnadskrisen utan att skuldsätta sig. Allt det här går att göra, men det kräver att regeringen och Sverigedemokraterna tar sitt ansvar och prioriterar.

Ingenting tyder på att den nuvarande regeringen gör det som krävs, vare sig för att ta itu med problemen här och nu eller för att säkra vår framtida tillväxt. Tuffa tider kräver tuffa prioriteringar och ansvarstagande ledarskap. Med en socialdemokratiskt ledd regering så hade prioriteringarna varit solklara: pengar till välfärden för att stoppa sjukvårdskrisen, åtgärder för att stoppa våldet här och nu och bryta nyrekryteringen till kriminella gäng, nya verktyg till byggsektorn och stöttning till de hushåll som har det svårast. Långsiktigt hade en socialdemokratisk regering prioriterat insatser för att fullfölja nyindustrialiseringen och garantera jobb och tillväxt. Sverigedemokraterna och regeringen däremot väljer skattesänkningar för höginkomsttagare och försämringar för vanligt folk.

Ett osäkert världsläge

Den globala ekonomin är fortsatt splittrad. Många europeiska länder har drabbats hårt av den senaste tidens kriser och av det närliggande kriget i Ukraina. I andra delar av världen har ekonomierna visat sig vara förvånansvärt motståndskraftiga mot räntehöjningarna och i USA är ekonomin fortsatt relativt stark. Tillväxttakten i Europa beräknas under 2024 bli betydligt lägre än både i Nordamerika och i Asien. Särskilt tydlig blir skillnaden om man tittar på Västeuropa.

Inflationen har sjunkit i de flesta länder jämfört med topparna under 2022. Det finns fortfarande stora geopolitiska risker som skulle kunna ha en inverkan på inflationen framöver, däribland kriget i Ukraina och i Mellanöstern, men givet att inflationsbanan fortsätter nedåt börjar stora centralbanker som FED och ECB nu förbereda sig för räntesänkningar.

Svenska hushåll pressas hårt

Svenska hushåll upplever den högsta inflationen på 30 år. De sammanvägda priserna har stigit mer än 20 procent sedan 2021 och hushållens köpkraft har gröpts ur.

De senaste månaderna har inflationstakten börjat mattas av. Inflationssiffrorna för mars månad visade på en bred inflationstakt (KPI) på 4,1 procent och en ökning med 2,2 procent när effekten på räntor räknas bort (KPIF). Även inflationsförväntningarna sjunker. Riksbanken har aviserat tre räntesänkningar under året. Men trots att inflationstakten nu sjunker och vi ser vissa tecken på ljusning, kommer prisnivån att förbli hög och de hushåll som har det tuffast kommer fortsatt att vara hårt pressade.

Priserna har ökat inom de flesta produktkategorier, men vissa prisökningar har haft särskilt stor inverkan på vanliga hushåll. Livsmedel är ett tydligt exempel, där priserna gått upp snabbt och kraftigt. Jämfört med innan kostnadskrisen så har priserna gått upp med över 25 procent och det har fått tydliga konsekvenser för svenska familjer. I dag har var fjärde ensamstående förälder med låg lön behövt låna pengar till mat och hyra och nästan varannan har svårt att sätta näringsrik mat på bordet. Bris larmar om att barn är oroliga för sina familjers ekonomi. Pensionärer tvingas vända på varje krona för att få pengarna att räcka till när matkassen blir dyrare och lättare.

Ökade livsmedelspriser är inget unikt fenomen för Sverige, men faktum är att priserna har ökat mer hos oss än i våra grannländer. För att bromsa prisökningarna föreslog Socialdemokraterna en matpriscommission mot de höga matpriserna och uppmanade regeringen att samla samtliga led i livsmedelsbranschen tillsammans med

expertmyndigheter, civilsamhället och intresseorganisationer för att se till att hålla nere prisstegringarna på livsmedel. Men regeringen valde att stå passiv och låta svenska barnfamiljer och pensionärer betala priset.

En annan kostnadspost som ökat dramatiskt för många hushåll är räntorna. Riksbanken har genomfört ett flertal räntehöjningar och styrräntan är nu på den högsta nivån sedan finanskrisen 2008. Att Riksbanken i tider av hög inflation höjer styrräntan är inget konstigt. Riksbankens oberoende är en viktig del av vårt finansiella system och att höja styrräntan är bankens primära verktyg för att råda bot på inflationen. Vad som däremot blivit uppenbart är att bankerna skott sig på Riksbankens räntehöjningar, på bekostnad av hushållen. Den bristande konkurrensen på finansmarknaden har möjliggjort för bankerna att höja utlåningsräntorna i takt med Riksbanken, samtidigt som de länge hållit inlåningsräntorna på låga nivåer. Som ett resultat har bankerna gjort miljardvinster och ökat utdelningen till sina ägare. Bara under 2023 gjorde de fyra storbankerna vinster på över 160 miljarder efter skatt och delade ut 120 miljarder (inklusive återköp).

Samtidigt som bankerna ökar sina vinster så kämpar vanliga hushåll med tilltagande räntekostnader. För en tvåbarnsfamilj med 3 miljoner i lån har livet blivit 100 000 kronor dyrare 2024 jämfört med 2021. Merparten av kostnadsökningen kommer från räntehöjningar. För en ensamstående med 2 miljoner i lån har kostnaderna ökat med 55 000 kronor. Vart tionde hushåll lägger minst 28 procent av sin disponibla inkomst på räntor och amorteringar.

Socialdemokraterna har ställt sig på hushållens sida i kostnadskrisen. Vi har föreslagit en skatt på bankernas övervinster där pengar betalas tillbaka från bankerna till välfärd och hushåll. Vi uppskattar att en sådan skatt skulle kunna ge 8,3 miljarder under resten av 2024 – pengar som skulle kunna rädda jobb i sjukvården och stötta svenska barnfamiljer genom krisen. Men regeringen har konsekvent valt att ställa sig på bankernas sida i stället för hushållens, nu senast i vårbudgeten.

Sett till den totala utvecklingen så har vanliga löntagare förlorat tio års reallöneökningar sedan kostnadskrisen slog till. Det är ett hårt slag för alla som varje morgon går till jobbet men trots det har svårt att få pengarna att räcka till i slutet av månaden.

Emedan Sverige knappast är det enda landet att tampas med kostnadskrisen, så har den slagit exceptionellt hårt mot just svenska hushåll. Inflationen har varit högre i Sverige och reallönerna har fallit mer. Samtidigt har SD-regeringen stått passiv och valt att inte hjälpa hushållen. Sverigedemokraterna och regeringen har skyllt på inflationen, men jämför man med våra grannländer blir det tydligt att de kunde ha gjort mer. I alla andra nordiska länder höjde man barnbidraget, men i Sverige valde regeringen att rösta ned Socialdemokraternas förslag om extra barnbidrag. I Norge sänkte man maxtaxan på dagis och införde fridag på fritis, vilket sparade norska barnfamiljer tiotusentals kronor per år. I Sverige valde regeringen och Sverigedemokraterna att stå passiva. En annan väg hade varit möjlig, men regeringen valde bankerna framför barnfamiljerna.

Svag tillväxt och fallande bostadsbyggande

I ett ekonomiskt läge där många länder möter ekonomiska motgångar sticker Sverige ut som extra hårt drabbat. Vi befinner oss mitt i en lågkonjunktur och Sveriges tillväxtsiffror är låga jämfört med våra grannländer. Förra året hade vi en nedgång i BNP under tre av fyra kvartal. Enligt preliminära siffror var Sverige ett av få europeiska länder med en negativ tillväxt under 2023 (-0,2 procent). Även i år sticker Sverige ut på nedsidan

av tillväxtkurvan och EU-kommissionen uppskattar att vi kommer att få Europas lägsta tillväxt under 2024 (0,2 procent).

IMF är lite mer optimistiska och tror att vi tillsammans med Tyskland bara kommer att få Europas näst lägsta tillväxt under 2024 (0,2 procent). Av de 190 länder IMF har prognoser för beräknas Sverige enbart få högre tillväxt än åtta länder: Ecuador, Puerto Rico, Estland, Jemen, Kuwait, Argentina, Haiti och Sudan.

En kraftigt bidragande faktor till den svaga konjunkturen är krisen i byggsektorn. Enligt företrädare för industrin upplever Sverige den värsta byggkrisen sedan 90-talskrisen. Byggandet har tvärnitat. Bostadsinvesteringarna som andel av BNP har inte varit så här låga på 20 år och det byggs mindre än hälften så många bostäder som för två år sedan. Enligt Byggföretagens prognoser förväntas investeringar i nybyggnation minska med 34 procent under 2024 efter att redan ha minskat med 37 procent under 2023. Effekten på BNP är tydlig. Enligt Konjunkturinstitutet tyngde tappet i bygginvesteringar BNP med 1,2 procent under 2023 och förväntas tynga BNP med 0,7 procent under 2024, vilket regeringen tillstår.

Krisen slår hårt mot byggarbetarna. I snitt går sju byggföretag omkull varje dag, och januari till mars 2024 var enligt Byggföretagen den värsta perioden för konkurser sedan 1994. Arbetslösheten ökar som följd och under 2024 varslades över 9 000 personer inom byggsektorn, en ökning med över 150 procent.

Krisen i byggsektorn är allvarlig av flera anledningar. Dels slår den hårt mot de personer som jobbar inom sektorn, dels kommer den med stora makroekonomiska risker. Minskningen i bostadsinvesteringar tynger BNP här och nu, men vi riskerar också att tappa den kompetens vi behöver för att bygga bostäder i framtiden. En långsiktig nedgång i bostadsbyggandet skulle i sin tur ha en negativ påverkan på vår tillväxt, vår nyindustrialisering och möjligheten för Sveriges befolkning att flytta till jobb och utbildning i olika delar av landet.

Mot bakgrund av det allvarliga läget förväntade sig många att regeringen och Sverigedemokraterna skulle agera för att dämpa krisen i byggsektorn. Men det kom ingenting för att vända utvecklingen. I stället levererade Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson en trippelstöt mot svenska byggarbetare. Först låter de byggbranschen falla fritt, med stigande arbetslöshet som följd. Sedan vill de sänka a-kassan och se till att de som slitit ut sig på jobbet inte ska kunna vara sjukskrivna. Inte bara är det ett hån mot Sveriges byggarbetare – det riskerar också att spä på lågkonjunkturen och hotar vår framtida tillväxt. Vi socialdemokrater förstår att byggsektorn behöver stöd och föreslog därför i vår höstbudgetmotion 8 miljarder i byggstimulanser och statliga byggkrediter. Med vår politik hade varslen blivit färre och byggandet ökat – men Sverigedemokraterna och regeringen väljer att titta på när bostadsbyggandet tvärnitar.

En dyster arbetsmarknad

För många blir lågkonjunkturen konkret när arbetslösheten slår till och man inte längre har ett jobb att gå till. Sverige har i tidigare skeden av kostnadskrisen haft en motståndskraftig arbetsmarknad med en hög sysselsättningsgrad. Men nu stiger arbetslösheten. Andelen arbetslösa beräknas öka både i år (till 8,4 procent) och under nästa år (till 8,5 procent). Under 2023 varslades 72 500 personer enligt data från Arbetsförmedlingen. Bortsett från pandemiåret 2020 då över 120 000 varslades har så många inte varslats under ett år sedan innan 2010.

Samtidigt som varslen ökar så råder det kompetensbrist i både näringsliv och välfärd. Det behövs fler som kan jobba i de nya industrierna runt om i Sverige och det behövs mer personal i vår gemensamma välfärd. Att i ett sådant skede – som SD-regeringen gjort i såväl vårbudgeten som tidigare budgetar – välja att dra ned på arbetsmarknadsåtgärder är inte rätt väg framåt. Regeringen hindrar de som drabbas av uppsägningar från att få ett nytt jobb och i slutändan riskerar det vår kompetensförsörjning och vår tillväxt. Regeringens och Sverigedemokraternas prioriteringar riskerar dessutom att det nya omställningsstödet, som gör det möjligt att ställa om eller kompetensutvecklas samtidigt som man får 80 procent av lönen i upp till ett år, brinner inne på grund av att de vägrat att tillföra tillräckligt med medel till den utbetalande myndigheten CSN.

Omställningsstudiestödet har förhandlats fram av arbetsmarknadens parter. Att regeringen och Sverigedemokraterna nu bryter mot partsöverenskommelsen genom att inte leva upp till sina åtaganden undergräver inte bara den svenska modellen – det drabbar tusentals människor som stoppas från utbildning och det riskerar Sveriges möjligheter att fortsatt ligga i framkant när det gäller teknisk utveckling, industri och innovation.

Vi socialdemokrater vill i stället att människor kommer i arbete. Vi föreslår därför mer pengar till insatser som rustar människor för jobb och till CSN för att hanteringen av det nya omställningsstudiestödet ska fungera och kompetensbristen ska kunna lösas. Vägen tillbaka ur lågkonjunkturen kommer genom att fler arbetar – inte färre.

En nationell vårdkris

Sverige befinner sig i en nationell sjukvårdskris skapad av regeringen och Sverigedemokraterna som prioriterat skattesänkningar för höginkomsttagare framför helt nödvändiga resurser till vår gemensamma välfärd.

Kostnadsökningarna har slagit hårt mot såväl kommuner som regioner. Inför 2024 budgeterade 18 av 21 regioner för underskott och de har varnat för att tusentals tjänster kan komma att försvinna. Trots att regionerna under en lång tid har varnat för det kritiska läget har regeringen och Sverigedemokraterna valt att i budget efter budget underfinansiera välfärden. Till slut gav Ulf Kristersson ett löfte om att ingen i sjukvården skulle behöva sägas upp – ett löfte som snabbt bröts.

SD-regeringen har lagt grunden för krisen genom att prioritera skattesänkningar för höginkomsttagare framför den gemensamma välfärden. Nu har de tvingats vända och har i vårbudgeten skjutit till 6 miljarder till sjukvården – men pengarna kommer inte att räcka och de kommer för sent. Tillskottet kommer inte att stoppa alla de nedskärningar som svävar över sjukvården. De kommer inte heller att hjälpa regionerna långsiktigt, eftersom regeringen samtidigt drar ned på anslagen för 2025 och 2026.

Sedan SD-regeringens tillträde har de skurit i vår gemensamma välfärd. Det betyder sämre arbetsmiljö för alla som jobbar i vården, färre kollegor och i värsta fall utebliven vård. Men det behöver inte vara så här. Vi socialdemokrater har i våra skuggbudgetar visat på ett tydligt alternativ. I vår budgetmotion för 2023 visade vi att det gick att dubbla regeringens generella bidrag till välfärden. I vår budgetmotion för 2024 föreslog vi dubbelt så mycket resurser till sjukvården. Vi har också velat se mer satsningar för att stärka skolan och stoppa gängvåldet.

Att under en brinnande sjukvårdskris inte satsa långsiktigt på regionerna är ett stort misstag. Dels slår det direkt mot vanligt folk med en ökad arbetslöshet och en sämre kvalitet på välfärden. Men det riskerar också att innebära ett ökat skattebortfall och att spä på lågkonjunkturen. Det regionerna efterfrågar är långsiktig finansiering.

Vi socialdemokrater vill se ett systemskifte för svensk välfärd: en helt ny princip för hur skolan, sjukvården och äldreomsorgen ska finansieras. Vi vill att de generella statsbidragen till välfärden ska räknas upp i takt med kostnadsökningarna varje år. Det måste vara slut med att politiker presenterar satsningar som i själva verket är nedskärningar, för att pengarna inte täcker kostnadsökningarna. De resurser som SD-regeringen tillför sjukvården för 2024 räcker inte för att kompensera för kostnadskrisen. Det gör det inte möjligt för regionerna att planera långsiktigt eller behålla personal. Det är inte rätt väg ut ur sjukvårdskrisen.

Inriktningen för den ekonomiska politiken

Sverige befinner sig i ett tufft ekonomiskt läge. De många kriser som drabbat vårt land i kombination med en regering som har prioriterat skattesänkningar för de allra rikaste framför att stötta hushållen genom krisen gör att Sverige och svenska hushåll befinner sig under mycket hård press. De som drabbas hårdast är de som redan hade det tuffast innan krisen slog till. För många innebär högre räntekostnader och dyrare matvaror att det är svårt att klara sin ekonomi. I värsta fall tvingas föräldrar ta lån för att sätta näringsrik mat på bordet. I stället för att stötta hushållen genom krisen har regeringen blundat för verkligheten.

Sedan regeringsskiftet år 2022 har regeringen och Sverigedemokraterna skapat en nationell sjukvårdskris som påverkar många svenskar i vardagen. I budget efter budget har regeringen valt att underfinansiera välfärden, trots att ingen kan ha undgått varningsropen från kommuner och regioner. Regeringens bortprioritering av välfärden har resulterat i nedskärningar i skolan, vården och omsorgen. Inför 2024 budgeterar 18 av 21 regioner för underskott och allt fler regioner varnar för nedskärningar. För undersköterskan innebär det stressade kollegor och en osäker arbetsmiljö. För patienten innebär det längre väntetider och i värsta fall utebliven vård.

Samtidigt åter sig gängkriminaliteten in i samhället och påverkar många svenskar i vardagen. Samhället behöver samlas för att vända utvecklingen och stoppa nyrekryteringen till de kriminella gängerna.

Sverigedemokraterna och regeringen har inte haft någon plan för att hantera det ekonomiska läget. Sverige har blivit sårbart av kraftiga nedskärningar i arbetsmarknadspolitikerna och färre utbildningsplatser. Regeringen har stått handfallen inför den byggkris som eskalerar i landet. När Sveriges byggarbetare blir av med jobbet på grund av historiskt låga bostadsinvesteringar, föreslår regeringen inga åtgärder för att vända utvecklingen och stärka tillväxten. I stället presenterar de en trippelstöt mot de svenska byggarbetare som blir av med jobbet, genom att sänka a-kassan och föreslå att de som har slitit ut sig på jobbet inte ska kunna vara sjukskrivna.

Statsbudgeten för 2024 är undermålig i förhållande till de stora samhällsutmaningar Sverige har att hantera. Vårbudgeten var regeringens chans att ta itu med alla de utmaningar Sverige möter och ställa sig på det svenska folkets sida. De tog inte den chansen. Vårbudgeten ger inte Sveriges regioner de långsiktiga besked de behöver. Den

innehåller inga åtgärder för att ta itu med det eskalerande våldet här och nu, och den bekräftar att regeringen inte prioriterar att få upp tillväxten i svensk ekonomi.

Sverige behöver en politik som bottnar i verkligheten

I ett läge där Sverige blir fattigare och farligare behöver vi en politik som bottnar i verkligheten och ökar sammanhållningen i vårt land. Regeringens passivitet är inte vad Sverige behöver för att vända den negativa samhällsutvecklingen, stoppa nyrekryteringen till kriminella gäng och förbättra vardagen för vanligt folk. Sverige förtjänar ett ledarskap som står på svenska folkets sida, som tar sig an de stora samhällsutmaningar vi står inför och tar ansvar för Sverige. Det kräver både långsiktiga besked och kraftfulla åtgärder här och nu.

Långsiktighet för sjukvården

Sverigedemokraterna och regeringen har försatt Sverige i en akut nationell sjukvårdskris. Sveriges regioner är hårt pressade av det höga kostnadsläget. Väntetiderna blir längre och personalen är stressad och samtidigt höjs avgifterna. Det här beror på att regeringen har prioriterat skattesänkningar för de allra rikaste före helt nödvändiga resurser till svensk sjukvård. Redan i budgeten för 2023 var regeringens tillskott till välfärden för låga. Det var därför vi socialdemokrater i vår budgetmotion för 2023 föreslog en dubbelt så stor satsning till välfärden jämfört med regeringen, samtidigt som vi krävde kraftiga investeringar i riktade åtgärder. Historien upprepade sig i regeringens budget för 2024. Återigen presenterade regeringen otillräckliga tillskott till välfärden. I budgeten för 2024 ville vi socialdemokrater därför se dubbelt så mycket pengar till sjukvården jämfört med regeringens alternativ.

När vårbudgeten nu läggs på riksdagens bord står vi inför fullbordat faktum. Den kris som regionerna länge varnat för utspelar sig runt om i hela landet, oberoende av politiskt styre på regional nivå. Regionerna behöver stora tillskott här och nu för att klara sin verksamhet och besked om långsiktig finansiering för att kunna planera. Regeringen och Sverigedemokraterna ger dock inte sjukvården nödvändiga besked om långsiktig finansiering. Tvärtom. I vårändringsbudgeten ger Sverigedemokraterna och regeringen besked om att kommuner och regioner kan räkna med ännu mindre resurser åren framöver, med minskade anslag för 2025 och 2026. Regeringen ger kortsiktiga bidrag men rullar tillbaka den långsiktiga finansieringen, med konsekvensen att nedskärningspaketen ligger kvar runt om i landets regioner.

Stabilitet för hushållen

De stora kostnadsökningarna drabbar alla men slår hårdast mot de med lägst inkomster och minst marginaler. I stället för att kompensera för att inflationen slår ojämnt har regeringen och Sverigedemokraterna valt att förvärpa situationen för vanligt folk. Höginkomsttagares ekonomi har inflationsskyddats genom skattesänkningar medan den svenska regeringen, som den enda i Norden, har valt att inte höja barnbidraget för att stötta barnfamiljerna genom krisen. När våra grannländer höjde barnbidraget för att stötta familjerna genom kostnadskrisen, valde regeringen och Sverigedemokraterna att använda barnfamiljerna som krockkuddar. Det är inte rimligt, och det är

undersköterskor, busschaufförer och lärarassistenter som får ta smällen när regeringen prioriterar höginkomsttagarna över breda löntagargrupper.

Om den förda ekonomiska politiken ökar skillnaderna och splittringen i Sverige, riskerar det att få närmast oöverblickbara konsekvenser för vår samhällsgemenskap. Ekonomiska kriser innebär en påfrestning på hela samhället. Det går inte att kompensera för allt eller att göra så att lågkonjunkturen och kostnadskrisen inte känns. Men det innebär inte att politiken kan sätta sig på läktaren. När vanliga familjer har svårt att sätta mat på bordet och våra pensionärer vänder på varje öre för att kunna betala räkningarna måste politiken ta ansvar och sätta vanligt folk främst.

Socialdemokraterna har föreslagit flera åtgärder för att stötta svenska hushåll genom krisen. Vi har velat stärka barnfamiljernas och ungas ekonomi genom ett tillfälligt höjt barnbidrag och två ytterligare utbetalade studiebidrag under sommaren; vi har föreslagit att det extra bostadsbidraget görs permanent och att ett tillfälligt höjt underhållsstöd införs, så att de mest utsatta ensamstående föräldrarna inte behöver leva månad till månad. För att ge de hushåll som verkligen sliter med de höga bränslekostnaderna pengar i fickan – särskilt de som bor i glesbygd och landsbygd och som verkligen är beroende av bilen – har vi föreslagit en tankrabatt. I vår budgetmotion för 2024 föreslog vi även en rättvis skattesänkning för vanligt folk. Vi har också fört fram att SBAB borde användas för att öka konkurrensen i banksektorn och pressa ned avgifterna för kunderna, och vi har föreslagit en skatt på övervinsterna på bankernas räntenetto, där intäkterna går tillbaka till hushållen och välfärden.

Insatser för att stoppa nyrekryteringen och få stopp på gängvåldet här och nu

Gängvåldet fortsätter att plåga Sverige. Kriminologer beskriver 2023 som det värsta året hittills. Också i år fortsätter våldet och nya gränser passeras månad efter månad. Det vi ser är en hänsynslös gängkriminalitet som skördar liv och som hotar tilliten och sammanhållningen i Sverige. Det är uppenbart att ingen regering har klarat av att vända utvecklingen. Vi socialdemokrater gjorde inte tillräckligt under vår tid vid makten och Ulf Kristerssons regering, som i valrörelsen utlovade en rivstart mot gängen, har inte lyckats vända utvecklingen.

För att få stopp på våldet och bryta nyrekryteringen behöver hela samhället mobiliseras. Regeringspartierna behöver släppa prestigen och sätta Sverige och svenska folket före partiintressen. Vi socialdemokrater har efterlyst blocköverskridande lösningar och en gemensam, långsiktig plan för att knäcka gängen.

Vårbudgeten var ett tillfälle för regeringen att presentera satsningar på akuta åtgärder som kan ge omedelbar verkan mot den brutala brottslighet vi ser breda ut sig runt om i Sverige. Våldsutvecklingen drivs i dag av väldigt unga personer och resurser behöver riktas för att direkt störa ut och bryta nyrekryteringen till gängen. Men regeringen presenterade inga sådana åtgärder.

Socialdemokraterna har lagt ett flertal förslag som skulle kunna bidra till att stoppa gängens framfart. Vi har föreslagit att polisen bör få större visitationsmöjligheter i hela landet. Vi har föreslagit att tipspengar ska ges till personer som ger polisen information om illegala vapen. Vi har föreslagit att en task force bör inrättas som kan stötta kommunerna i samband med sprängningar. Vi har föreslagit en ny RICO-lagstiftning för att gripa gängledare som beställer skjutningar och utnyttjar unga, inspirerad av USA:s arbete mot organiserad brottslighet. Vi har föreslagit höjda straff för de som köper knark

av barn. Vi har föreslagit riktade insatser mot barn redan från fem års ålder för att förhindra att de hamnar i kriminalitet.

För att kunna möta segregationen och brottsligheten krävs det att hela samhället mobiliserar: rättskedjan, socialtjänsten, kommunen, skolan, idrottsföreningar och vuxna. Socialdemokraterna har därför föreslagit kraftfulla satsningar för att minska skolsegregationen. Skolor i utsatta områden behöver få de resurser som krävs för att möta varje elev utifrån dennes förutsättningar. Fler unga killar behöver välja skolbanken framför snabba klipp och kriminalitet. Men det kräver också fler lärare, fler elevassistenter och andra trygga vuxna i skolan. Likaså behöver fler vuxna kunna ta ett arbete och försörja sig. Alltför många hamnar i dag i arbetslöshet och utanförskap – inte sällan på grund av bristfälliga språkkunskaper.

Vi har även föreslagit åtgärder för att sommaren inte ska bli en rekryteringsfest för gången. Ett sådant förslag har varit sommarlovsaktiviteter med lunch, för att alla barn ska kunna få en meningsfull sommar. Men vi vill också se ett mer långsiktigt arbete med att få unga från gatan till meningsfulla miljöer, däribland idrottsrörelsen. Vi har föreslagit att använda de 700 miljoner regeringen märkt till ett s.k. fritidskort och ge dem till idrottsrörelsen för att kunna rusta upp idrottsplatser runt om i Sverige. Regeringen har nu börjat dela ut pengar till fritidskortet, men det går långsamt och systemet är ineffektivt. Ett mycket mer effektivt sätt att engagera unga hade varit genom en bred satsning på idrottsanläggningar runt om i Sverige. I dag är bristen på platser att bedriva idrott på ett hinder för idrottsutövande i många delar av landet. Med 700 miljoner till idrottsplatserna hade fler unga kunnat engagera sig i idrott och hållas borta från gången.

I vårbudgeten presenterar vi ytterligare förslag som kan göra skillnad här och nu.

Handlingskraft för att skapa tillväxt och vända byggkrisen

Lågkonjunkturen slår med full kraft mot såväl hushåll som näringsliv. Arbetslösheten stiger och har nu nått över 8 procent. Under 2023 fick dubbelt så många personer besked om att de kanske får lämna jobbet jämfört med året innan. Dessutom kräver både långtidsarbetslösheten och matchningsutmaningarna fortsatta åtgärder. Trots att många saknar arbete, så har såväl välfärden som företag inom tillväxtbranscher svårt att rekrytera personal med rätt kompetens.

Antalet konkurser ökar och Sveriges tillväxt är i EU:s bottenkikt. En drivande faktor i lågkonjunkturen är att bostadsbyggandet har totalstannat. Sverige befinner sig i den värsta byggkrisen sedan 90-talet. Varje dag går sju företag i byggbranschen i konkurs. Byggarbetare blir av med sina jobb och riskerar att inte återvända till sektorn.

Dessa utmaningar behöver mötas med konkreta insatser för att öka byggandet och tillväxten och med en aktiv arbetsmarknadspolitik för att fler ska komma vidare till nästa jobb. Därför har vi prioriterat miljardsatsningar på arbetsmarknadsområdet under lågkonjunkturen. Sverigedemokraterna och regeringen å sin sida har skurit ned på arbetsmarknads- och utbildningspolitiken och förvärrat situationen för svenskt bostadsbyggande genom att avveckla investeringsstödet för hyresrätter. Dessutom riskerar regeringen den kanske största reformen för svensk arbetsmarknad i modern tid, omställningsstudiestödet, genom att underfinansiera CSN. Nu kan pengarna som avsatts för stödet komma att brinna inne. Regeringens brist på handlingskraft gör Sverige fattigare.

Vi socialdemokrater har lagt fram flera förslag för att få igång bostadsbyggandet igen. Bland annat har vi föreslagit en statlig byggstimulans i form av ett produktionsstöd riktat till mindre orter med stora industrietableringar samt för att bygga ungdoms-

och studentbostäder. Vi har även föreslagit statliga byggkrediter för att sänka investeringskostnaderna och den finansiella risken för byggherrar att genomföra den samhällsnyttiga åtgärd som nyproduktion av bostäder innebär. Socialdemokraterna har även föreslagit ett reformerat rotavdrag för lägre elräkningar, där den som vill energi-effektivisera sitt hem skulle få en höjd subventionsgrad till 50 procent.

Vi vill också bana väg för nästa generations byggarbetare genom en platsgaranti för svenska bygglärlingar. I dag råder det brist på arbetskraft inom byggbranschen, men ändå har de som går bygg på gymnasiet svårt att hitta lärlingsplatser, vilket är en nödvändighet för att få yrkesbevis. Det här leder till att många blivande byggarbetare byter bana eller jobbar för lägre lön än de borde om de hade haft ett yrkesbevis.

Vi tycker därför att man inom ramen för offentlig upphandling ska ställa krav på lärlingsplatser. Genom en platsgaranti för svenska bygglärlingar kan vi säkra att de ungdomar som i dag går bygg på gymnasiet kommer direkt ut i arbetslivet och att bostadsbristen inte blir ett hinder för framtida tillväxt. Behovet av nya bostäder kommer fortsatt att vara stort under många år framöver och för att klara byggandet måste vi ha byggkompetens i landet. För att kompetensförsörjningen ska fungera långsiktigt måste vi se till att folk får lärlingsplatser.

Långsiktiga behov får inte skymmas av krisen

Sverige har alla förutsättningar för att vara ett fantastiskt land. Men det kräver att vi tar itu med flera samhällsproblem. Den rättvisa och respekt som präglar Sverige och som är en förutsättning för sammanhållningen i landet behöver återupprättas. De samhällsproblem som urholkar samhällsgemenskapen behöver åtgärdas.

Ta tillbaka kontrollen över välfärden

Svensk välfärd utmanas från flera håll. Privatiseringar och marknadsexperiment slukar skattepengar som behövs i våra klassrum, i hemtjänsten och på våra sjukhus. Marknadskaoset går ut över elever, patienter och brukare som drabbas när skolor går i konkurs och resurser försvinner bort ifrån verksamheterna. Vi socialdemokrater tycker att svensk välfärd ska vara till för svenska folket – inte internationella riskkapitalister. Medborgarna ska kunna styra den välfärd som de betalar för med sina skattepengar. Därför vill vi socialdemokrater göra upp med marknadskaoset i vården och skolan.

Sjukvården, skolan och omsorgen drabbas också av den ekonomiska utvecklingen. Inflationen gör att utgifterna för löpande inköp av t.ex. skolböcker och mat till skol- och omsorgsbespisningarna ökar i snabb hastighet, samtidigt som fasta kostnader i form av exempelvis lokalhyror också ökar till följd av de allt högre räntorna.

I slutändan är det alla som använder och arbetar i svensk välfärd som drabbas när resurserna urholkas. Barn får inte den undervisning de behöver för att klara skolan och riskerar att senare i livet hamna i arbetslöshet eller, i värsta fall, kriminalitet. Sjuka får inte vård i tid. Äldre känner sig ensamma och uppgivna när omsorgspersonalen snabbt måste jäkta vidare, utan att ens hinna med en kort pratstund.

Det är mot den bakgrunden som vi socialdemokrater alltid har satt välfärden i första rummet. Att verksamheterna fungerar är en förutsättning för att människor ska mötas av rättvisa och respekt genom hela livet. Tyvärr kan inte detsamma sägas om Sveriges högerpartier, vilket visar sig tydligt i hur de hanterar ekonomiska kriser.

Vid sidan av resursbristen är bristen på utbildad personal ett av välfärdens stora problem. Personalbristen leder vidare till brist på vårdplatser, stökigare klassrum och ohållbara arbetsscheman i omsorgen. Parat med den generella underfinansieringen av välfärden och neddragningarna på utbildning kommer det att leda till att bemanningsproblemen fördjupas och att de strukturella problemen i skolan, vården och omsorgen förstärks.

I budgetpropositionen för såväl 2023 som 2024 var tillskotten från Sverigedemokraternas och Moderaternas regering allt annat än tillräckliga för att välfärden ska kunna säkras. Trots stora och tydliga varningsrop från bl.a. SKR, fackförbund och andra berörda organisationer valde Sverigedemokraterna och Moderaterna att inte ge regionerna de besked de så väl behövde. I stället har de prioriterat skattesänkningar och vägrat att införa en bankskatt som hade kunnat bidra till att stötta välfärden och hushållen i detta tuffa läge.

Resultatet av Sverigedemokraternas och Moderaternas politiska prioritering är att välfärden står inför en svältkur. Konsekvenserna kommer som vanligt att bäras av vanligt folk, hårt arbetande människor, just när de behöver samhällets stöd som mest. Det skulle inte behöva bli så. Vi socialdemokrater har visat att det finns alternativa vägar.

Alldeles för många av Sveriges pensionärer har för låg pension i dag. De som har varit med och byggt upp vårt land, som med sitt arbete lagt grunden för vår gemensamma välfärd, förtjänar respekt i form av trygghet under ålderdomen. De kommande åren kommer att bli avgörande för pensionssystemet. Det är centralt för Socialdemokraterna att vi har ett hållbart pensionssystem, så att både nuvarande och kommande generationer får tillräckliga pensioner. Det är därför Socialdemokraterna i regeringsställning höjde garantipensionen med 1 000 kronor per månad från augusti 2022, höjde bostadstillägget, införde trygghetspension och gjorde premiepensionen bättre och tryggare. Målet är att alla ska få minst 70 procent av sin slutlön i pension. Inbetalningarna till pensionssystemet behöver därför öka. Pensionstillägget behöver byggas ut för att göra det mer lönsamt att ha arbetat under arbetslivet, och en gas behöver införas så att pensionen blir högre när det är överskott i pensionssystemet. Det är också angeläget att pensionsöverenskommelsen fullföljs. Det är den sittande regeringen som har att både implementera och följa upp förändringarna av pensionssystemet. Det är viktigt att det utredningsarbete som påbörjats inom ramen för Pensionsgruppen slutförs och leder fram till konkreta förslag med förbättrade pensioner för landets pensionärer.

Sverige ska vara tryggt

Vi lever i en historiskt osäker tid. Det säkerhetspolitiska läget har kraftigt försämrats. Sveriges yttre och inre säkerhet behöver värnas. Att Sverige nu är medlem i Nato innebär att vi är ett säkrare land. Vi får ett starkare försvar av Sverige och en bättre möjlighet att försvara vår frihet, vår demokrati och vårt sätt att leva. Sveriges yttre säkerhet ska garanteras genom att vi successivt ökar vår försvarsförmåga och fullföljer upprustningen av det civila försvaret.

Gängbrottsligheten, skjutningarna och otryggheten hotar vår samhällsgemenskap. Brottslighet och våld skadar och dödar, splittrar familjer och skapar oro och rädsla. Den organiserade brottsligheten och de kriminella gängen måste bekämpas med kraft. Resurserna till polisen och hela rättskedjan har ökat kraftfullt de senaste åren. Det arbetet måste fortsätta.

Grogrunden till den kriminalitet som plågar Sverige är segregationen som slagit rot i delar av vårt land. Fattigdom, utanförskap och otrygghet har koncentrerats till vissa utsatta bostadsområden. I dessa områden har trångboddheten ökat, arbetslösheten bitit sig fast och hopplösheten brett ut sig. Här talar alltför få människor svenska och många lever utanför samhällsgemenskapen. Kriminella gäng har etablerat sig och kunnat rekrytera allt yngre ungdomar till en allt grövre och mer hänsynslös brottslighet.

Att bryta utvecklingen är en av politikens viktigaste uppgifter. Barn som inte ser mamma och pappa gå till jobbet, som inte får det stöd som behövs i skolan, som kanske måste agera tolk åt sina föräldrar och som saknar en plats i hemmet för studier och läsläsning blir sårbara för gängens löften om snabba pengar och status. För att bryta nyrekryteringen till gängen krävs därför offensiva insatser mot segregationen.

Sverige hade under lång tid en hög migration, samtidigt som integrationen inte fungerade tillräckligt bra. Tillsammans med ökande ekonomiska klyftor bidrog det till segregationens framväxt. Den socialdemokratiskt ledda regeringen stramade upp migrationspolitiken. Sverige ska ha ett ordnat mottagande som säkerställer att integrationen fungerar, där rättigheter och skyldigheter ska vara tydliga. Värderingar om jämlikhet, jämställdhet och demokrati omfattar alla invånare, liksom principen om att alla förväntas jobba och bidra.

Regeringen och Sverigedemokraterna möter inte problemen med de åtgärder som krävs och verkar således inte inse deras omfattning. Nedskärningarna i kommunerna kommer oundvikligen att leda till att det brottsförebyggande arbetet drabbas. Högerpartierna lägger ned initiativ för att bryta segregationen och har ingen plan för att hantera effekterna av straffskärpningarna.

Nyrekryteringen till den grova organiserade brottsligheten måste mötas med full kraft. Annars ersätts varje gängkriminell som spärras in av nya personer, ofta unga. Med regeringens underfinansiering av välfärden kommer det förebyggande arbetet att tappa fart. Lärare och fritidspedagoger vittnar om hur de tidigt ser barn och unga som är på väg i fel riktning. Polisen vittnar också om hur allt yngre barn och ungdomar är beväpnade. Samtidigt är samhällets insatser inte koordinerade för att möta denna utveckling. För många aktörer är detta en ny målgrupp och verktygen behöver vässas. Därför prioriterar vi socialdemokrater ytterligare åtgärder för att punktmarkera unga på väg in i kriminalitet och vill rikta resurser mot det preventiva arbetet genom att skjuta till mer resurser till skolan.

För att bryta segregationen krävs det en rad åtgärder. Det handlar om att främja språkkunskaper, utbildning och arbete. Arbetskraftsinvandringen ska vara behovsprövad för att säkerställa ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Alla som kan jobba ska jobba, oavsett var du kommer ifrån eller vilket kön du har. I ett tryggt Sverige satsar vi på att stärka möjligheterna genom satsningar på skola, bostäder, arbetsmarknaden och civilsamhället men också skärpa kraven för etablering och integration. Genom en snabbare integration och bättre utbildning kan fler bidra till Sveriges tillväxt och välfärd. Att barn tidigt hamnar utanför samhällsgemenskapen skapar just de förutsättningar som krävs för att segregationen ska underblåsas. Att tidigt bryta utanförskapet, särskilt i ekonomiskt bistra tider, är därför viktigt.

Ett nyindustrialiserat Sverige

Den svenska nyindustrialiseringen är en chans till en stark teknikutveckling för hela landet, med välbetalda industrijobb och en hög tillväxt som följd. För att säkra de nya

industriprojekten kommer det att krävas stora investeringar, och Sverige har bättre förutsättningar för det än många andra länder. Vi har sunda statsfinanser och hållbar el och vi är ett starkt industriland, där en välorganiserad arbetskraft och ett innovativt näringsliv gemensamt bidrar till teknikutveckling i världsklass. Dessvärre visar SD-regeringen på bristande handlingskraft för att ta vara på den här möjligheten. I stället för att ge näringslivet långsiktiga besked kritiserar Sverigedemokraterna svensk stål, svensk teknik och svensk energiförsörjning.

De nya industriprojekten innebär att vi behöver fler elektriker, fler montörer och fler byggarbetare. Vi behöver också bygga ut samhället i alla de orter där industrin ska etableras, med fler bostäder och en starkare välfärd.

För att klara omställningen och fullfölja nyindustrialiseringen är energiförsörjningen avgörande. Energifrågan kräver breda, blocköverskridande överenskommelser som omfattar alla fossilfria kraftslag. Investeringarna är av en sådan storlek, och med så lång horisont, att det kräver trygghet och förutsägbarhet över tid. De har också säkerhetspolitiska aspekter. Sverige måste öka elproduktionen för att inte bli beroende av dyra fossila bränslen från diktaturer. För att klara industrins omställning och konkurrenskraft har vi föreslagit ett nytt energipolitiskt mål om ytterligare minst 60 TWh fossilfri kraft till 2030.

Omställningen behöver ske brett i samhället – men den behöver ske med respekt för de olika förutsättningar som finns i vårt land. Det innebär att omställningen varken kan eller bör se likadan ut, eller ske på samma vis, i hela landet. Investeringar i ny och upprustad järnväg behöver fortsätta. Svensk skogsråvara ska tas till vara för att ersätta det fossila, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. För ett litet land som Sverige finns det inget alternativ till att ha stora ambitioner – annars riskerar arbetstillfällena och välstånd att hamna någon annanstans, och vårt land blir fattigare. På så sätt är detta en fråga om att öka eller minska samhällsgemenskapen.

Vi vill fortsätta att bygga ett starkt och hållbart näringsliv som är förberett för framtidens utmaningar. Vi vill att svenska företag och arbetstagare ska kunna ta vara på möjligheterna i omställningen och vara med och skapa nya jobb med sjysta villkor och tillväxt i hela Sverige. Det ger försörjning för vanligt folk och ny framtidstro på platser som länge kämpat med hög arbetslöshet och brister i välfärden. Därför prioriterade Socialdemokraterna i vårt förslag till budget för 2024 en förstärkning av Industriklivet, en upprustning av Sveriges järnvägar och en satsning för att snabba på tillståndprocesserna. Vi föreslog även en rejäl satsning på svensk natur, för att markägare som väljer att skydda sin skog ska få ersättning för det, och tillskott för att stärka Sveriges motståndskraft vid extremväder.

Våra prioriteringar

Det finns många samhällsproblem att tackla i vårt land. Det ställer stora krav på politikens förmåga att prioritera och att orka göra det som krävs. De stora behoven i välfärden tillsammans med nödvändiga investeringar i inre och yttre säkerhet och infrastruktur och för att påskynda nyindustrialiseringen kommer att kräva ett stort budgetutrymme de kommande åren. För oss socialdemokrater går det före stora skattesänkningar för höginkomsttagare och kostsamma felprioriteringar.

Sverige behöver ett handlingskraftigt politiskt ledarskap som förmår att adressera de akuta problem som Sverige och svenska folket just nu möter, samtidigt som riktningen stakas ut mot ett samhälle byggt på rättvisa, respekt och gemensamt ansvar.

I Socialdemokraternas förslag till vårbudget sätter vi fokus på de stora samhällsproblem som riskerar att splittra vårt land. Sverige behöver akuta insatser här och nu för att bryta nyrekryteringen till gängen, stötta hushållen genom kostnadskrisen, öka tillväxten och ta sjukvården ur sin kris. Samtidigt ger vi tydliga besked om sjukvårdens långsiktiga finansiering. Det är helt nödvändigt för att motverka nedskärningar och för att regionerna ska kunna planera sin verksamhet. Dessutom är detta viktigt för att undvika en ond cirkel med stora kompetenstapp, där sjukvårdspersonalen tvingas att lämna för bemanningsbolag eller andra branscher, samtidigt som regioner och kommuner har svårt att hitta personal att rekrytera. Detta skulle ytterligare förvärra situationen i sjukvården för de kommande åren.

Vi finansierar våra reformer

De svenska offentliga finanserna är starka, inte minst tack vare att den socialdemokratiskt ledda regeringen de senaste mandatperioderna bedrivit en ansvarsfull och väl avvägd ekonomisk politik som resulterade i en snabb ekonomisk återhämtning efter coronapandemin och en fortsatt låg statskuld. Starka statsfinanser är en förutsättning för att Sverige ska hålla ihop och möta tuffa tider tillsammans. Bara genom att ha ordning och reda i vår ekonomi, kan vi förhindra att ekonomiska kriser leder till nedskärningar i välfärden som drabbar barnen i skolan, äldre i äldreomsorgen och patienterna i vården.

Vi välkomnar den pågående översynen av det finanspolitiska ramverket och är öppna för lånefinansiering av strategiska infrastrukturprojekt med stor klimatnytta. Vi vill se en övergång till ett balansmål för att frigöra mer utrymme för nödvändiga investeringar samt hantera den demografiska transitionen i välfärden. En helt central del av det finanspolitiska ramverket är den ordnade och sammanhållna budgetprocessen, där olika angelägna ändamål mäts mot varandra i relation till det budgetutrymme som finns.

Varje åtgärd i Socialdemokraternas vårmotion är finansierad. En ansvarsfull ekonomisk politik är den bästa skyddsvallen för välfärden och hushållens ekonomi – särskilt i utmanande ekonomiska tider.

Reformerna föreslås finansieras genom en tillfällig skatt på bankernas övervinster samt att regeringens föreslagna förstärkning på anslaget 1:12 till Transportstyrelsen fördelas över en treårsperiod. Bankerna har gjort stora vinster när räntan varit hög och deras räntenettomarginaler har ökat kraftigt. Det är rimligt att de sektorer som tjänat stora pengar på den här krisen, och som kan se sina vinstmarginaler öka, är med och bidrar till att bygga Sverige starkare under krisen. Socialdemokraterna föreslår därför en tillfällig skatt på bankernas räntenetto, alltså den vinst som uppstår då ränteintäkterna överstiger räntekostnaderna. Vi föreslår en tillfällig beskattning på den del av räntenettet som överstiger 150 procent av ett historiskt snitt. Endast bankernas svenska verksamhet ska omfattas av skatten.

En vårbudget som tar ansvar för Sverige – våra åtgärder

När Sverige blir fattigare och farligare behöver Sverige en politik som bottnar i verkligheten och ökar sammanhållningen i vårt land. En budget som tar sig an de stora samhällsutmaningar vi står inför, både på lång sikt och med akuta åtgärder här och nu.

I Socialdemokraternas förslag till vårbudget sätter vi fokus på de stora samhällsproblem som riskerar att splittra vårt land. Det är en vårbudget som tar ansvar för Sverige.

Våra åtgärder 2024

Den akuta sjukvårdskris som Sverige befinner sig i är skapad av regeringen som i budget efter budget ignorerat de stora behoven i svensk välfärd och underfinansierat sjukvården. För att vända sjukvårdskrisen föreslår vi återigen en dubbling av regeringens anslag till sjukvården. Vi har i båda våra tidigare höstbudgetförslag skjutit till dubbelt så mycket pengar till vården som regeringen gjort och vår bedömning är att med dessa satsningar hade Sverige inte varit i en sjukvårdskris. Våra förslag hade behövts för att svara upp mot Ulf Kristerssons löfte om att ingen ska sägas upp i den svenska sjukvården.

För att bryta nyrekryteringen och få stopp på gängvåldet här och nu föreslår vi en satsning om 700 miljoner kronor för punktmarkering av unga i kriminalitet eller på väg in i kriminalitet. Pengarna ska användas antingen till att en ungdom får en följeslagare dygnet runt eller till elektronisk bevakning med fotboja.

Likt förra året riskerar sommaren, när fritis och skolor är stängda, att bli en utmanande tid för många barnfamiljer. Sommaraktiviteter riskerar att ställas in när familjens eller kommunens ekonomi inte räcker till. Under sommarlovet tydliggörs och förstärks utanförskap och klyftor. När barn och unga saknar meningsfulla aktiviteter riskerar det att leda till social utsatthet. I förlängningen riskerar unga att hamna i klorna på kriminella gäng. I vårmotionen 2023 betonade vi vikten av att säkerställa att alla barn får en meningsfull sommar. Behoven har inte minskat detta år. Därför föreslår vi socialdemokrater att 700 miljoner kronor anslås för att kommunerna, i egen regi eller i samarbete med exempelvis idrottsföreningar, ska kunna arrangera sommarlovsaktiviteter och genomföra uppsökande insatser för att få med fler barn till aktiviteter. Stödet ska gå till hela landet men vara särskilt viktat mot de kommuner som har stora socioekonomiska utmaningar.

Vi föreslår även att Sveriges gymnasieelever ska få behålla hela studiebidraget under sommaren. Det skulle kunna ge ett tillskott på 5 000 kronor för en familj med två barn. Ett tillskott som skulle göra skillnad för både unga och deras familjers ekonomi när resurserna är knappa.

Kostnadskrisen och SD-regeringens underfinansiering av skolan har skapat stora hål i skolans ekonomi som nu leder till nedskärningar och uppsägningar av lärare. I budgeten för 2023 skar regeringen ned 2 miljarder på skolan i fasta priser, en skuld man inte betalat tillbaka vare sig i budgeten för 2024 eller nu i vårbudgeten. Trots SD-regeringens falska skryt om historiska satsningar är de statliga anslagen till skolan i verkligheten mindre i dag än när den socialdemokratiskt ledda regeringen styrde.

I Socialdemokraternas förslag till vårbudget dubblar vi regeringens föreslagna ökning till skolan. Detta skulle innebära att skolan hade fått totalt 1 miljard i vårbudgeten, för att kunna stoppa nedskärningar i skolan och stärka undervisningen.

I en lågkonjunktur med växande arbetslöshet är det särskilt viktigt att arbetsmarknaden rustas långsiktigt. Sverige har nu världens bästa system för omställning genom det omställningsstudiestöd som parterna har kommit överens om. Det är viktigt att staten uppfyller sin del av åtagandet, men regeringens brist på handlingskraft och förmåga att prioritera riskerar att leda till att stödet brinner inne. För att säkerställa att stödet kan betalas ut och att omställningen av arbetskraften inte ska bromsas föreslår vi att anslaget till Centrala studiestödsnämnden förstärks med 55 miljoner kronor.

Avvisade neddragningar och övrigt

Gängvåldet eskalerar i Sverige. Sprängningarna och skjutningarna fortsätter, trots löften om motsatsen. Hela samhället behöver samlas för att bryta utvecklingen. I det läget drar regeringen ned på anslaget till den myndighet som har kunskap om vilka lösningar som faktiskt fungerar för att stoppa våldet. Vi menar att detta är en felaktig prioritering och avvisar regeringens neddragning på 8 miljoner till Brottsförebyggande rådet.

Regeringen och Sverigedemokraterna har skapat en akut sjukvårdskris. Sjukvårdens resurser behöver öka. Därför avvisar vi regeringens nedskärning på 29 miljoner till psykiatrin.

Sedan SD-regeringen tillträdde har det skurits ned med miljardbelopp på arbetsmarknadspolitiken. I denna budget fortsätter regeringen att åderlåta jobbpolitiken – samtidigt som fler blir av med jobbet och utanförskapet är stort. Lågkonjunkturen behöver mötas med en aktiv arbetsmarknadspolitik som i första hand rustar, men också matchar, den som saknar arbete samt underlättar arbetsgivarnas behov av kompetensförsörjning, inte med neddragningar som drabbar de mest utsatta.

Arbetsförmedlingen är navet i den aktiva arbetsmarknadspolitiken. SD-regeringen tycks dock ha en strategi som går ut på att underfinansiera myndighetens förvaltningsanslag på ett sådant sätt att de inte har kapacitet att använda de pengar som är öronmärkta till att erbjuda människor jobbskapande insatser. Det leder till outnyttjade resurser i systemet – men i stället för att stärka Arbetsförmedlingen väljer regeringen återigen att skära ned på programpengar, denna gång på lönebidragen.

Resultatet av detta blir att personer som har nedsatt arbetsförmåga till följd av funktionsnedsättning eller ohälsa kommer att få ännu sämre stöd att komma i jobb, trots att stödet haltar betänkligt redan i dag. Vi socialdemokrater säger nej till den här nedskärningen.

I våra budgetalternativ har vi tillfört mer medel till Arbetsförmedlingen för att ge myndigheten bättre möjligheter att stödja arbetslösa att komma närmare en egen försörjning.

Mot bakgrund av ovanstående avvisar vi regeringens och Sverigedemokraternas nedskärningar på 288 miljoner till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Mycket tyder på att det kan bli en myggtät sommar. Människor i flera kommuner runt Dalälven påverkas varje år av mygginvasioner som skapar stort lidande och begränsar människor i deras vardag. Flera kommuner har inför sommaren redan varnat för otillräckliga ekonomiska resurser för att bekämpa myggen. Detta är ett återkommande problem som kräver tillräckliga anslag över tid. För att säkerställa att det finns tillräckligt med resurser för myggbekämpning ökar vi de statliga medlen för begränsningen av massförekomsten av översvämningsmyggor med 15 miljoner kronor.

Reformtabell

Reformtabell VÅM 2024 (miljoner kronor)	Summa
<i>Nya åtgärder i vårmotionen 2024</i>	
Ökade bidrag till sjukvården	6 000
Punktmarkering av unga kriminella	700
Tillfälligt förlängt studiebidrag	700
Ett meningsfullt sommarlov	700
Ökade medel till skolan	500
Centrala Studiestödsnämnden	55
Myggbekämpning	15
Summa nya åtgärder i VÅM 2024	8 670
<i>Avvisade neddragningar i VÄB</i>	
Arbetsmarknad & arbetsliv	288
Brottsförebyggande Rådet	8
Psykiatrinen	28
Summa återföringar av neddragningar	324
SUMMA UTGIFTER	8 994
<i>Finansiering</i>	
Bankskatt	8 304
Förlängd utbetalningsperiod för flygstöd	690
SUMMA FINANSIERING	8 994

Magdalena Andersson (S)

Mikael Damberg (S)

Johan Löfstrand (S)

Lena Hallengren (S)

Teresa Carvalho (S)

Peter Hultqvist (S)

Ardalan Shekarabi (S)

Fredrik Olovsson (S)

Niklas Karlsson (S)

Anders Ygeman (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Åsa Westlund (S)

Heléne Björklund (S)

Jennie Nilsson (S)

Matilda Ernkrans (S)

Ida Karkkainen (S)

Lawen Redar (S)

Anna-Caren Säterberg (S)

Gunilla Svantorp (S)

Morgan Johansson (S)

Mattias Jonsson (S)